

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu podobnosti teme i kandidata za izradu magistarskog rada određena Odlukom br. 01-1836 Vijeća Filozofskog fakulteta na sjednici održanoj 7.12.2016. godine u sastavu doc.dr Biljana Maslovarić, prof.dr Tatjana Novović i doc.dr Rade Šarović podnosi sljedeći

I Z V J E Š T A J

Na osnovu podnesenog obrazloženja predložene teme „Socijalna inkluzija Roma i Egipćanja u osnovnoj školi: Studija slučaja u OŠ „Mileva Lajović Lalatović“, studentkinje Danke Vuletić, Komisija je nakon detaljnog razmatranja usvojila je sljedeće prijedloge:

1. Kandidatkinja Danka Vuletić je student postdiplomskih studija na Studijskom programu za inkluzivno obrazovanje na Filozofskom fakultetu u Nikšiću. Položila je sve ispite predviđene nastavnim planom sa odličnim prosjekom i time je stekla pravo na prijavu magistarskog rada.

Danka Vuletić rođen je 08.04.1965.godini u Nikšiću. Osnovnu i srednju školu završila je u Nikšiću kao dobitnik diploma „Luča“.Poslije srednje škole, upisala je studije Politikologije na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu, ali se zbog porodičnih razloga vraća u Nikšić nakon završene prve godine studija. Na Nastavničkom fakultetu u Nikšiću stiče zvanje nastavnika razredne nastave 1990. godine. Radni odnos zasniva u JUOŠ „Mileva Lajović – Lalatović“ u Nikšiću 1994. godine. Studije za profesionalni razvoj iz oblasti specijalnog i inkluzivnog obrazovanja, organizovane od strane Filozofskog fakulteta u Nikšiću i Kancelarije za razvoj obrazovnog sektora u Crnoj Gori koju je finansiralo Ministarstvo spoljnih poslova Finske, upisuje akademske 2006/07. godine, a uspješno ih završava u februaru 2008. godine. Na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, akademske 2008/09. godine, upisuje se na odsjeku za doškolovanje učitelja, na kojem diplomira 2010. godine. Magistarske studije za inkluzivno obrazovanje upisuje akademske 2014/15. godine.

Tokom svog radnog angažmana u JUOŠ „Mileva Lajović – Lalatović“ permanentno se profesionalno usavršava. Pohađala je niz seminara iz različitih oblasti, a izdvajamo: Kooperativno učenje, Korak po korak, Romska obrazovna inicijativ a- Unapređenje škole, Inkluzivno obrazovanje u osnovnim školama u Crnoj Gori, seminare za trenere u oblasti inkluzivnog obrazovanja, Obrazovanje za društvenu pravdu- protiv stereotipa i predrasuda, Obrazovne potrebe romske djece, Uključivanje romske djece u sistem obrazovanja, itd.

U okviru SIMPLE projekta, na međunarodnoj tematskoj radionici „Servisi interkulturalnog obrazovanja u jadranskim zemljama“, imala je izlaganje na temu „Prezentacija primjera kvalitetne nastavne prakse/Interkulturalni pristup u školi“, u sklopu tematske cjeline „Interkulturalni pristupi u obrazovanju“.

Godine 2014., u Sloveniji, osposobljava se za mentora preduzetničkih klubova u osnovnim školama. Trener je u oblasti inkluzivnog obrazovanja pri Zavodu za školstvo Crne Gore. Trenersko iskustvo sticala je vođenjem seminara u matičnoj školi: Reforma obrazovanja- za nastavnike prvog razreda, Partnerstvo porodice i škole u inkluzivnom obrazovanju, Dramska i scenska pedagogija i Indeks inkluzivnosti, a kao jedan od trenera vodila je i seminar „Inkluzivno obrazovanje“ za nastavnike i stručne saradnike OŠ „Milan Vuković“ u Herceg - Novom, u organizaciji NVO sektora. Izabrana je za člana Savjeta za opšte obrazovanje 2009. godine od strane Zavoda za školstvo Crne Gore.

U periodu od 2000-2002. godine bila je angažovana od strane Romskog centra u Nikšiću na projektu realizacije dopunske nastave učenicima RAE populacije, kao učitelj za predmet priroda i društvo. Od 2008. godine sarađuje sa NVO „Udruženje za pomoć licima ometenim u psihofizičkom razvoju“, gdje je radila kao učitelj i trener. Učestvovala je u realizaciji projekta „Ljetnja škola inkluzije“ 2014. godine u organizaciji pomenute NVO, kroz koju je prošlo preko 100 djece sa različitim razvojnim smetnjama i teškoćama, iz više gradova Crne Gore.

U školi u kojoj radi član je Tima za inkluzivno obrazovanje. Učestvovala je u donošenju Akcionog plana škole za pružanje svrsishodne i kontinuirane podrške učenicima RE populacije, kako bi se spriječilo napuštanje i odbijanje školovanja i intenzivan rad na njihovoj daljoj integraciji u školsku zajednicu.

Bila je dio tima koji je učestvovao u realizaciji projekta „Regionalna podrška inkluzivnom obrazovanju“, čiji je akcenat bio na razvoju socijalne inkluzije, a u kojem je OŠ „Mileva Lajović – Lalatović“ bila uključena 2015. godine kao jedna od sedam škola u Crnoj Gori. Kao predstavnik škole, u okviru pomenutog projekta, učestvovala je na konferencijama u Skoplju, Sarajevu i Baru.

Već 35 godina je angažovana u KUD-u „Zahumlje“. Bila je član prve postave folklornog ansambla, a posljednjih osam godina je član hora. U pomenutom Kulturno – umjetničkom društvu je tri godine radila kao učitelj narodnih igara u dječjem ansamblu.

Objavila je radove: *Neki problemi u nastavi srpskog jezika u nižim razredima osnovne škole*, Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, 2002.godine, *Plesovi kao sadržaj aktivnosti u osnovnoj školi (mlađi školski uzrast)*, Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, 2004.godine, *Socijalizacija učenika pripadnika RE populacije u nižim razredima osnovne škole*, Inkluzija, Naša škola, Podgorica, 2008. i članak *Dramska i scenska pedagogija u praksi*, Profesionalni razvoj nastavnika u Crnoj Gori (br. 8), Podgorica, 2011.godine.

Komisija smatra da gore navedeni podaci preporučuju kandidatkinju Danku Vuletić kao podobnog kandidata za izradu magistarskog rada na predloženu temu.

2. Temu magistarskog rada „Socijalna inkluzija Roma i Egipćanja u osnovnoj školi: Studija slučaja u OŠ „Mileva Lajović Lalatović“, koleginica Vuletić odabrala je uz konsultacije sa dolje imenovanom Komisijom. Kada se u Crnoj Gori govori o inkluzivnom obrazovanju, tada se najčešće misli na obrazovanje djece sa teškoćama u razvoju. Često se prenebregava činjenica da inkluzivno obrazovanje

ima vrlo značajan socijalni aspekt koji se odnosi na uključivanje grupa ranjivih na segregaciju i marginalizaciju. Škola je, nakon porodice, glavni posrednik socijalizacije kroz koji djeca ne dobijaju samo akademsko obrazovanje, već oni uče i o sopstvenom kulturnom kodu. Ovaj kulturni kod treba da bude otvoren prema drugim kulturama, religijama i životnim stilovima. Uloga škole kao sredstva za dobrodošlicu, socijalizaciju i uključenje djece koja dolaze iz manjinskih grupa je nezamjenljiva. U OŠ „Mileva Lajović- Lalatović“ u Nikšiću obrazuje se najveći broj učenika/ca pripadnika/ca romske i egipćanske populacije na teritoriji opštine Nikšić (u tekućoj školskoj 2017/2018. godini ih je 148), što ju je preporučilo za proučavanje socijalne inkluzije u praksi.

Učešće u procesu obrazovanja ili isključenje iz tog procesa (dobrovoljno ili nedobrovoljno) moralo bi se smatrati važnim društvenim signalom u svakoj državi. U prevenciji socijalnog isključenja škola ima ključnu ulogu. Njen zadatak je da spriječi odustajanje od obrazovanja tako što će osigurati da svaki učenik stiče osnovna znanja i vještine na način koji odgovara nivou njegovih sposobnosti. Obrazovni sistem u Crnoj Gori je formalno otvoren za svu djecu bez obzira na jezik, rasu, nacionalnu ili vjersku pripadnost i sl. Inkluzivno obrazovanje se smatra najefikasnijim načinom obezbjeđivanja obrazovanja za sve, poštujući principe jednakosti, očuvanja dostojanstva i identiteta svakog pojedinca. I pored toga, kako pokazuju brojna istraživanja, pripadnici RE populacije se smatraju grupacijom koja je najpodložnija socijalnoj isključenosti u Crnoj Gori.

Broj romske i egipćanske djece u osnovnom obrazovanju povećava se iz godine u godinu. Prema podacima Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016. godine i Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. godine, postoji pozitivan trend kada je u pitanju osnovno obrazovanje romske i egipćanske djece. Prema istraživanju koje je sproveo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava 2016. godine, osnovno obrazovanje upisuje 76% RE djece. Međutim, svi podaci govore da su problemi u obrazovanju RE populacije veliki. Čak i ona djeca koja upišu formalno obrazovanje, većinom se kratko zadržavaju u školi, što ukazuje na izražen problem njihove socijalizacije u osnovnoškolskim institucijama. Faktori koji utiču, kako na njihovo uključivanje u obrazovni proces, tako i na njihovu socijalizaciju u obrazovnim institucijama, su višestruki, a naročito se izdvajaju: socio – ekonomski položaj RE porodica, izloženost diskriminaciji i segregaciji (stereotipi i predrasude većinskog stanovništva o RE zajednici), jezička barijera, kulturološke specifičnosti, nepripremljenost djece RE populacije za školu, odnos nastavnog osoblja i učenika pripadnika većinske populacije prema djeci RE zajednice, nedostatak pomoći u učenju kod kuće i odnos institucija sistema prema RE populaciji.

U Nikšiću su postignuti značajni rezultati kada je u pitanju uključivanje djece RE zajednice u obrazovni sistem. U periodu u kojem je SOS telefon Nikšić, kroz projekat Romski centar, započeo različite programe za uključivanje romske djece u redovno obrazovanje, školovalo se samo 8% njih, a u 2006. godini taj procenat je iznosio 44%. (Statistika SOS telefona Nikšić). Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine u populaciji Roma i Egipćana procenat djece koja pohađaju školu u Nikšiću je iznosio 51%. (Djeca u Crnoj Gori, rezultati popisa, 2012: 13)

Osnovna škola „Mileva Lajović – Lalatović“ počela je sa radom 1948. godine. Škola je od 2002/2003. godine uključena u red škola u kojima je zastupljeno inkluzivno

obrazovanje. Tradicionalno, ova škola upisuje najviše učenika RE populacije u Nikšiću. Razlog tome jednim dijelom se može tražiti u činjenici da se tri romska naselja nalaze u blizini škole, a drugim dijelom razlog može biti i prepoznavanje otvorenosti škole prema RE zajednici od strane učenika i njihovih roditelja koji pripadaju toj zajednici. Uprava Osnovne škole „Mileva Lajović – Lalatović“ je potvrdila da je vidljiv napredak u domenu saradnje i zainteresovanosti roditelja RE djece za njihovo obrazovanje. Nastavno osoblje je, takođe, istaklo napredak koji se odnosi na integraciju RE djece i njihovu socijalizaciju u okviru školskog kolektiva, što su obrazložili smanjenjem razlika i podjela na RE i drugu djecu. Oni tvrde da je povećan stepen odgovornosti romske djece prema školskim obavezama, tj. imaju veću svijest o važnosti obrazovanja.

Kako bi inkluzija u školi što bolje funkcionisala, formiran je Tim za inkluzivno obrazovanje kao i Tim za podršku učenicima RE populacije. Takođe, formirana je partnerska mreža sa institucijama van škole koju čine: Ministarstvo prosvjete Crne Gore, Zavod za školstvo Crne Gore, Opštinska Komisija za usmjeravanje djece u vaspitno-obrazovne programe Nikšić, Centar za socijalni rad Nikšić, Zavod za zapošljavanje Nikšić – projekat asistenti u nastavi, NVO „Pedagoški centar Crne Gore“, NVO „Save the Children“, osnovne i srednje škole u Nikšiću.

Škola je svjesna da njena otvorenost za sve učenike nije sama po sebi dovoljna za razvoj socijalne inkluzije. Odgovorni, savjesni, kompetentni profesionalci i prilagođena nastavna praksa su od velikog značaja. Unapređenje obrazovnog okruženja je ključno za svu djecu i ono obezbjeđuje da se školski uspjesi romske djece ne razlikuju od onih koji nijesu Romi.

Na osnovu iznijetog, Komisija predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta da kandidatkinji Danki Vuletić odobri izradu magistarskog rada „Socijalna inkluzija Roma i Egipćanja u osnovnoj školi: Studija slučaja u OŠ „Mileva Lajović Lalatović“, obzirom da kandidat i tema ispunjavaju sve neophodne uslove predviđene Pravilnikom o postdiplomskim studijama Univerziteta Crne Gore.

Kao mentora pri izradi ove teme Komisija predlaže doc.dr Biljanu Maslovarić, profesorku na Filozofskom fakultetu u Nikšiću.

U prilogu dostavljamo izbor iz bibliografije za izradu zadate teme.

U Nikšiću, 21.3.2018.godine.

Komisija
Doc.dr Biljana Maslovarić, mentorka
Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Tatjana Novović, član
Filozofski fakultet Nikšić

doc. dr Rađe Šarović, član
Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE FILOZOFSKI FAKULTET NIKŠIĆ			
PRIMLJENO:	BROJ	PRILOG	VIJEŠTOŠT
26. 03. 2018	01	1321	